

L
A
U
R
A

J
O
H

R
O
W
L
A
N
D
O
V
Á

HRA S VONNÝM DÝMEM

Každý nemusí být tím, kým se zdá,
a některé hry přinášejí smrt...
Nejpodivnější případ šógunova
komořího Sana

HRA
S VONNÝM
DÝMEM

HRA S VONNÝM DÝMEM

Laura Joh Rowlandová

Přeložil Viktor Faktor

*Tato kniha je fikce. Postavy, lokality a děje vyličené v tomto románu jsou
zčásti dílem autorčiny fantazie. Podobnost se skutečnými osobami, místy
a událostmi neodpovídá vždy doložené realitě.*

THE INCENSE GAME

Copyright © 2012 by Laura Joh Rowland

Translation © Viktor Faktor, 2014

Czech edition © Metafora, 2014

Published by arrangement with St. Martin's Press, LLC.

All rights reserved

ISBN 978-80-7359-817-4 (PDF)

Těm, kteří stejně jako já přežili přírodní katastrofy,
a na památku těch, kteří při nich přišli o život.

震 Historická poznámka

Dne 31. prosince 1703 zasáhlo rozsáhlou oblast Japonska, včetně Eda (dnešního Tokia), silné zemětřesení. Hrad, město i mnoho obcí v odlehlých provinciích utrpěly katastrofální škody. Počet mrtvých je obtížné vyčíslit, protože tokugawský režim choval množství obětí v tajnosti. Podle různých zdrojů se odhaduje, že v Edu tenkrát zahynulo několik tisíc lidí a na celém zemětřesením postiženém území jich bylo přes sto tisíc. Nejvíce mrtvých bylo na pobřeží, kde obrovská vlna cunami smetla do moře celé vesnice, rozvodnila řeky a vyplavila obce ve vnitrozemí. Toto zemětřesení bylo jednou z největších přírodních katastrof ve světové historii.

Hra s vonným dýmem je mým příběhem o tom, co se mohlo stát před zemětřesením, během něj a po něm. Ke skutečným historickým postavám v románu patří šógun, jeho přítel Janagisawa Jošijasů, šógunova matka paní Kejšo-in a pán Hosokawa. Janagisawa měl syna jménem Jošisato. Jenobu byl ve skutečnosti hrbáč a šógunův zřejmý nástupce. Paní Kejšo-in udržovala blízký vztah s knězem, který se jmenoval Rjuko a byl jejím i šógunovým duchovním rádcem. Pán Hosokawa, *daimjó*

Laura Joh Rowlandová

provincie Higo, hrál roli ve slavném příběhu o sedmačtyřiceti róninech, který jsem vyprávěla ve své předchozí knize *Róninova milenka*. Všechny ostatní postavy jsou vymyšlené.

EDO
OBDOBÍ GENROKU,
ŠESTNÁCTÝ ROK,
JEDENÁCTÝ MĚSÍC
(Tokio, únor 1703)

震 Prolog

Země se třásla, jako by se pod městem narovnával obrovský, neklidný drak. Na černé hladině řeky Sumidy se chvěl odraz měsíce. Tisíce domů se pohybovaly, vrzaly a skřípaly. V ledovém vzduchu se rozcinkaly větrné zvonky. Byly dvě hodiny před půlnocí, několik vojáků hlídkujících v ulicích drželo na uzdě vylekané koně. Spáči se převalovali, trápeni zlými sny.

V jednom domku v obchodní čtvrti Nihonbaši se bojácně rozhlížely tři ženy Rohož, *tatami*, na níž klečely, se pod nimi třásla, keramické nádoby v policích rachotily. Čtvercová bílá lucerna nad jejich hlavami se houpala a vrhala strašidelné obrazce světla a stínu na jejich úzkostlivé obličeje, nalíčené bílým rýžovým práškem a červenou rtěnkou. Tajily dech a nepromluvíly jediné slovo.

Pak chvění ustalo.

Oddychly si.

Otřesy země bývaly běžné. Všichni, i když se starali o svoje běžné záležitosti, žili v obavách z velkých zemětřesení, jaká pustošila Japonsko v nepředvídatelných intervalech.

Nejstarší žena obrátila pozornost k předmětům rozmístě-

ným na rohoži před sebou. Jmenovala se Usugumo. Bylo jí asi pětáctyřicet a pohybovala se elegantně jako kočka. V jejích vysoko vyčesaných vlasech nad trojúhelníkovým obličejem se leskly stříbrné pruhy. Zvedla kovové tyčinky, vytáhla z ohřívadla doběla rozžhavený uhlík a pustila ho do misky z celadonu, drahého porcelánu, naplněné popelem. Navršila na popel uhlík, udělala v hromádce otvor, narýsovala na kopicčku pár čar a s přivřenýma očima pohlédla na své dvě spoléčnice. Byly to sestry, obě ve věku mezi dvacítkou a třicítkou. Ta mladší byla hezčí, starší nákladněji oblečená. Usugumo cítila nepřátelství mezi nimi. Pinzetou uchopila slídový talířek, položila ho na důlek v popelu a pak zvedla tři složená origami ze světle zeleného papíru se zlatými skvrnami. Chvíli je přesunovala, načež jedno z nich otevřela, vyňala z něj vonnou kuličku a umístila ji na talířek ze slídy. Z misky s hořící látkou stoupal kouř s vůní ovoce, dřeva, pižma a koření. Usugumo vycítila ve vzduchu očekávání a napětí, které neladilo s jejími poklidnými obřady. Dvě návštěvnice s kamennými výrazy hleděly na papír, štetce, inkoust a inkoustový kámen, jež měly rozložené před sebou.

„Hra s vonným dýmem začíná,“ prohlásila Usugumo. Sestry se posadily zpřímá, jako válečníci připravující se na bitvu. „Naslouchejte vonným látkám. Dovolte jejich hlasu, aby vám prozradil, kým je.“

Postavila celadonovou misku na podlahu mezi sebe a starší ze sester a uklonila se. Starší ze dvou žen vzala misku a podržela ji na levé dlani. Pravou dlaní ji obemkla a nechala jen malý otvor mezi palcem a ukazováčkem. Její sestra to pozorně sledovala a nakláněla se kupředu, jako by se už nemohla dočkat, až přijde na řadu.

Země se znovu zachvěla.

Starší sestra si zvedla misku k obličejí, přiložila nos k otvoru, zavřela oči a pomalu a zhluboka se nadechla.

Sano Ičiró, komoří a druhý nejvýše postavený muž po šógunovi, vojenském diktátorovi Japonska, plul sám v malém člunu na rozbourěném moři. Z bouřkových mračen na obloze se ozýva-

HRA S VONNÝM DÝMEM

lo hřmění. Loďka se houpala a zvedala a Sano se pevně držel jejích boků. Vzněl se na hřeben obrovské vlny a s třeskem se z ní propadl do hlubin.

Probudil se a výkřik mu uvízl v hrdle.

Ležel ve své temné ložnici. Prsty svíral těžkou pokrývku, kterou byl přikrytý. Pohupování a hřmění ale neustalo. Jeho žena Reiko, ležící vedle něj, ospalým, znepokojeným hlasem zamumlala: „Proč se tak třeseš?“

„To nedělám já,“ odpověděl zmateně Sano.

V té chvíli vpadl do pokoje jejich dvanáctiletý syn Masahiro s výkřikem: „Zemětřesení!“

Místnost se zvedala a kymácela v nevyzpytatelném a stále se zrychlujícím rytmu a s obrovskou silou. Sano a Reiko se posadili, zatímco se posuvné dveře otevřely a ze skříní se sypal jejich obsah. Slyšeli skřípot krouticího se domu, jeho spoje se vyvracely. Praskot a tříštivé zvuky se nesly i seshora, jak se uvolňovaly a padaly na zem střešní tašky. Třesk se odrážel ozvěnou po celém komplexu v edském hradu, kde Sano se svou rodinou sídlil. Přes chodbu se z dětského pokoje nesl plačtivý křik jeho pětileté dcery.

„Akiko!“ Reiko pouze v nočním úboru vyběhla ze dveří a její dlouhý cop vlál za ní.

Sano už byl také naplno vzhůru a třásl se v zimním vzduchu. „Pomůžeš mi dostat všechny ven, než se budovy zhroutí,“ nakázal Masahirovi.

Probíhali chodbami, kde naráželi na prchající strážné a služby. Přeskakovali krátery, které se otevíraly mezi jednotlivými částmi panského domu. „Buďte opatrní! Pospěšte si!“ volal Sano.

Za nimi praskaly stropní trámy. Přepážky z latí a papíru se hroutily. Sano s Masahirem vyváděli lidi mezi kácejícími se stěnami a po nakloněných podlahách. Dav se potácel ven do ledové noci.

„Reiko!“ vykřikl Sano a zoufale se rozhlížel kolem sebe.

„Tady jsem!“ Reiko se k nim probíjela s Akiko na zádech.

Rodina se shromáždila na nádvoří společně se Sanovými

dvořany a služebnictvem. Kasárenské budovy obklopující uzavřený areál se chvěly, jak se země otrásala stále víc. Střešní tašky poletovaly vzduchem jako rachejtle. Na omítnutých fasádách naskakovaly klikaté praskliny. Domy se začaly hroutit.

„Ven! Všichni ven!“ zavelel Sano. „Tady to není bezpečné!“

Lidé se vyvalili bránou na širokou, kameny vydlážděnou ulici.

Na její protější straně se na svahu pod edským hradem rozkládaly další pozemky s budovami, sídly jiných státních úředníků. Také jejich domy se hroutily jako pruhy hedvábí, svíjející se ve větru. Uvěznění a zranění lidé nařikali strachem a bolestí. Když Sano pohlédl na kopec, viděl, jak po svahu klouzají strohy, kamenné hradby s krytými chodbami a strážními věžemi. Z davu se ozývalo úpění.

„Milosrdní bohové!“ vyjekla Reiko.

Akiko, usazená na matčiných ramenou, vypískla: „Koukejte!“

Sano se otočil směrem, jímž mířil její prstík. Poté, co se zřítily domy v okolí široké ulice, otevřel se nezakrytý výhled na město pod nimi. Sano, jeho rodina a další členové domácnosti se vzájemně podpírali, protože svět se hřmotně natrásal, a fascinovaně hleděli dolů. Ve slabém světle měsíce Sano spatřil, jak se panorama Eda zploštilo. Mezi stoupajícími oblaky prachu bylo slyšet slabé výkřiky. Po celé krajině plála jako pochodně oranžová světla. Po zemětřeseních vždy nevyhnutelně přicházely požáry, když převržené lampy, ohřívadla a kamna zapalovaly domy.

„Všechno hoří,“ pronesla Akiko hlasem, v němž se chvěl úžas. Ve vykulených očích měla vážný výraz.

Sano a Reiko na sebe zděšeně pohlédli. Svět, který znali, právě skončil.

Měsíc po zemětřesení připomínalo Edo pekelnou krajinu. Celé čtvrti byly srovnány se zemí. Několik nedotčených oblastí vyvstávalo jako ostrovy v moři sutí. Edský hrad se podobal včelímu úlu, který poničila nějaká obluda ve snaze zmocnit se medu. Po celém svahu se pohybovaly roje dělníků; uklízeli trámy, omítku a střešní tašky ze zhroutených domů. Ve studeném vzduchu zněly jejich výkřiky, hluk jejich lopat a kladiv a rachocení volských potahů, svázejících sutiny dolů. Prach zamlžoval zimní modrou oblohu, potemnělou kouřem stoupajícím z ohňů, u nichž se hřál milion obyvatel Eda, kteří se rázem ocitli bez domova.

Sano, doprovázen vojáky, úředníky a tajemníky, právě prováděl inspekci paláce. Jeho hlavní tělesný strážce, detektiv Marume, kráčel před ním a prorážel mu cestu davem nosičů odnášejících prkna. Sano procházel kdysi krásně udržovanými zahradami, nyní však zaplavenými blátem a hnojem, zatímco dělníci řezali prkna, míchali maltu a přinášeli materiál. Většina velkého hradního komplexu se při zemětřesení zhroutila. Přestože sut' už byla uklizena, stála zatím pouze kostra jedné

části sídla – šógunových soukromých komnat. V jiných křídlech zůstaly pouhé základy. Části komplexu, které nespadyly, se riskantně nakláněly.

„Kdy to dokončíte?“ obrátil se Sano na hlavního architekta.

„To bych rád věděl.“ Mistr stavitel, jeden z tisíců samurajských úředníků v *bakufu*, japonské vojenské vlády, měl zasmušilé, strhané rysy jako všichni ostatní včetně Sana. Pracovali na obnově hradu a města ve dne v noci, aby pomohli těm, kteří zemětřesení přežili.

„Nemáme dost kvalifikovaných tesařů ani stavebního materiálu nebo jídla pro dělníky. Můžete nám všeho sehnat víc?“

„Pokusím se.“ Sano dostal na starost výstavbu a pomoc pro strádající. Lidé za ním chodili kvůli všemu možnému. „Slíbit ale nic nemohu. Další tesaři pracují na opravách mostů.“ Většina mostů, které se klenuly přes edské řeky a kanály, totiž spadla, a pohyb po městě byl kvůli tomu vážně omezen.

„Objednal jsem stavební materiál z provincií, ale bude trvat dlouho, než se sem dostane, protože se zřítily i mosty na silnicích. Zpožděné jsou i dodávky potravin.“ Kéž by jídlo dorazilo dřív, než nastane hladomor! Značnou část edských zásob zničily požáry a to, co zůstalo, rychle ubývalo.

K Sanovi přichvátal úředník se svitkem. „Promiňte, ctihodný komoří, ale přináším naléhavou zprávu.“

Sano rozvinul dopis a přečetl si ho. To, co v něm stálo, jej tvrdě zasáhlo. „Počet mrtvých v Edu už dosáhl tří tisíc,“ sdělil pochmurně Marumemu.

V každé nové zprávě množství obětí rostlo. Byla to ta největší katastrofa, jakou kdy Sano zažil. Dosud nemohl uvěřit, že k ní opravdu došlo.

Pokračoval v četbě. „Jsou zde ještě další špatné zprávy. Státní pokladna je už skoro prázdná kvůli výdajům na pomoc postiženým zemětřesením a na opravy.“ Tokugawský režim, který trval už celé století, byl málem na mizině.

Marume mlčel. Kdysi by se mohl Sano spolehnout, že přijde s nějakými vtipnými výroky, které zlehčí i ty nejkritičtější situace. Ale Marumeho kamarád a kolega ve službě Fukida byl

HRA S VONNÝM DÝMEM

mezi obětmi. Přišel o život, když se zhroutila kasárna v Sanově obytném komplexu. Sano se v myšlenkách vrátil k oné hrozné noci, kdy vedl pátrání po obětech v ruinách edského hradu. Viděl Marumeho, jak vzlyká nad Fukidovým polámaným tělem. Oba muži byli jako bratři. Od té doby se Marume ploužil jako duch. Pod očima měl tmavé stíny a už se neusmíval.

Sano se cítil provinile, že jeho manželka i děti zůstaly naživu a dařilo se jim dobře, zatímco Marume a mnozí další utrpěli tak bolestné ztráty. Navíc Fukidu postrádal, protože to byl jeden z jeho nejoblíbenějších a nejdůvěryhodnějších dvořanů. Přestože obvykle míval dva tělesné strážce, Marumemu nového partnera nepřidělil. Neměl to srdce. Nyní se cítil tak vyčerpaný, že sotva stál na nohou. Už měsíc se pořádně nevyspal. Zavřel oči a na chvíli si zdříml vestoje. Takové tempo už o moc déle nevydrží.

Bylo mu šestačtyřicet a cítil se jako stoletý stařec.

Edo se v minulosti vždy vzpamatovalo z velkých katastrof, jakou byl třeba obrovský požár před padesáti lety. Zvládne to i teď? Kéž by ho Sano dokázal vytáhnout z ruin silou vlastních rukou a vůle!

Doběhl k němu další posel. „Odpusťte, ctihodný komoří, ale Jeho Excelence šógun vás chce okamžitě vidět!“

Šógun byl dočasně ubytován v nejméně poškozené budově, která původně sloužila jako dům pro hosty. Několik prasklin v omítce už bylo opraveno a pár rozbitých tašek nahrazeno novými. Výhled na zmar a zkázu v dalších částech hradu zakrývaly borovice a kamenná zeď. Sano vešel do malé přijímací síně, v níž vládlo dusné vedro od luceren a ohříváčů s dřevěným uhlím, které obklopovaly dva muže usazené na stupínku. Oba byli až po bradu zachumlaní v příkrývkách. Šógun Tokugawa Cunajoši měl hlavu pod válcovitou černou čepicí, znakem jeho postavení, ovinutou černým hedvábným šátkem. Zlostné růžové skvrny na obou jeho tvářích oživovaly bledost jeho nevýrazného chradnoucího obličje s našpulenými rty.

„Čekám na vás, ahh... už víc než hodinu,“ vyjel nedůtklivě,

když Sano poklekl na *tatami* na podlaze a uklonil se. Netolerantnost k jakémukoli porušení kázně se u něho po zemětřesení ještě zvýšila. Pokládal to za osobní urážku a pokaždé, když se k němu Sano dostavil, začal chrlit spoustu stížností. „Proč to vždycky trvá tak dlouho, než vás dokážou najít?“

Neviděl spoušť způsobenou zemětřesením ani kolik práce bylo třeba udělat, protože nikdy neopouštěl své komnaty. Jen mlhavě si uvědomoval, že mnozí z jeho poddaných zemřeli a nespočet dalších ztratil domovy, ale ve skutečnosti se staral jen o vlastní pohodlí. Pouhý měsíc po katastrofě se domníval, že se vše lusknutím prstu vrátí k normálu a každý mu bude na kývnutí nebo zavolání k dispozici.

„Omlouvám se, Vaše Excelence,“ pronesl Sano. Samuraj musí sloužit svému pánu uctivě a velkoryse, nezávisle na tom, že mu dochází trpělivost. Toto bylo *bušidó*, kód válečnickovy cti, podle kterého Sano žil. Obrátil se na druhého muže na stupínku, šógunova synovce. „Buďte zdrav, ctihodný pane Jenobu.“

„I já vás zdravím,“ odvětil Jenobu sevřeným, sípavým hlasem, který s námahou vytlačoval z pokrouceného, hrbatého těla. Měl abnormálně krátkou dolní čelist, a proto mu horní zuby výrazně vyčnívaly. Ve svých dvačtyřiceti vypadal o deset let starší. Šuškal se, že jeho degenerativní kostní choroba, která mu působí obrovské bolesti, je dědičná. Nikdo kromě jeho lékaře, slepého akupunkturisty, to ale nevěděl s jistotou. O jeho stavu se nesmělo veřejně hovořit, protože patřil do tokugawského klanu – byl jediným synem zesnulého šógunova staršího bratra Cunašigeho, byť pochybného postavení.

Narození i smrt jeho otce byly zahaleny tajemstvím. Jenobuova matka byla pokojská, která jej porodila, když byl Cunašige ještě hodně mladý. Jeho otcovství se udržovalo v tajnosti, aby to neohrozilo jeho zasnuby s jistou urozenou dívkou. Jenobu byl vychován v rodině jednoho rodinného dvořana a dostal i jeho příjmení. Teprve když bylo chlapci osm let a urozená choť jeho otce zemřela, byl uznán za syna pána Cunašigeho a skutečného člena tokugawského vládnoucího klanu. Ale teprve loňského roku Jenobu vyšel ze svého přepychového sídla,

HRA S VONNÝM DÝMEM

aby obnovil nepříliš hlubokou známost z dětství se šógunem, který byl o šestnáct let starší.

„Komoří Sano mě tady pořád nechává samotného,“ postěžoval si šógun Jenobuovi. „Ještě že mám vás, synovče.“

„Ano.“ Jenobu se usmál a rty se mu přitom roztáhly kolem vyčnívajících zubů. „Jsem rád, že vám mohu v této obtížné době pomáhat.“

Sano předpokládal, že Jenobu využil zemětřesení, aby se dostal do šógunovy blízkosti. Vzhledem k tomu, že dvorní úředníci měli práce nad hlavu, byla v boji o šógunovu přízeň menší konkurence než obvykle. A Sano pochyboval, že by se Jenobu před deseti měsíci, po smrti oblíbeného šógunova milence Joritoma, objevil na scéně náhodou. Tehdy se Janagisawa Jošijasův otec, bývalý komoří a dlouholetý šógunův hlavní rádce, vzdal moci a odešel do ústraní. Sano by sice rád věděl, co jeho odvěký nepřítel dělá, ale především cítil úlevu, že si s ním nemusí dělat starosti. Janagisawova nepřítomnost zde zanechala politické vakuum, které naplnil právě Jenobu. Sano choval podezření, že jeho úmyslem je převzít jednou po šógunovi vládu.

Jenobuův rodokmen z něj činil logického kandidáta na příštího diktátora, protože zplodit přímého nástupce se šógunovi nezdařilo. Sano ale dnes neměl čas na spekulace o Jenobuovi. „Co pro vás mohu udělat, Vaše Excellence?“ tázal se s nadějí, že se vše rychle vyřídí.

„Můžete mi odpovědět na jednu otázku,“ pravil knouravě šógun. „Kde všichni jsou?“

To byla ovšem otázka, o níž všichni doufali, že ji šógun nepoloží. „Koho máte na mysli, Vaše Excellence?“ hrál nechápavého Sano, aby si tak koupil čas a mohl vymyslet, jak se vyvléknout z téhle nebezpečné situace.

„Mí obvyklí rádci, dvořanstvo a sloužící,“ vyložil šógun. „Objevují se tady, ahh, jen velmi zřídka. Postrádám i některé svoje chlapce.“ Jako nadšený zastávce mužské lásky si vydržoval četné mladé hochy jako milence. „A nevzpomínám si ani, že bych v poslední době viděl, ahh, většinu významných úřed-

níků. Víím, že jejich kanceláře byly poničeny a že, ahh, musejí pracovat v místě, kde teď bydlí, ale přesto jsem toho názoru, že občas by se ukázat mohli. Kde jsou?“

Nikdo nechtěl šógunovi prozradit, kolik bylo obětí a jak hrozné ztráty utrpěl jeho režim během zeměřesení. Záhy po katastrofě reagoval na zprávy o každém mrtvém hysterickým záchvatem a všichni se obávali, že jednou by se mu mohlo zastavit srdce. Rada starších, hlavní vládnoucí orgán Japonska, proto nařídila, aby nebyl o žádných dalších úmrtích zpravován. Šógun se uklidnil a spokojil se s vírou, že lidé, které postrádá, prostě mají práci někde jinde.

Až do této chvíle.

Jenobu se nachýlil kupředu. Sanovi připomínal supa. Rozhodl se, že už svého pána nadále nebude klamat – zčásti proto, že nesnášel lhaní, a zčásti proto, že už ho unavovalo zacházet se šógunem jako s malým děčkem.

„Jsou mrtví, Vaše Excellence,“ pravil prostě.

V šógunově obličejí se objevil podivný výraz, směsice hrůzy a zklamání. Sano pochopil, že to po celou tu dobu věděl, ale přesto doufal, že to přece jen není pravda. „Kolik lidí z mé vlády zemřelo?“ hlesl tiše.

„Až dosud tři sta jedenapadesát,“ odpověděl Sano. „Další jsou dosud nezvěstní.“ Sano se nadechl a začal odříkávat jména mrtvých ministrů, hodnostářů a vojenských důstojníků, kdysi opor režimu.

„Milosrdný Buddho,“ zašeptal šógun a obličej mu zpopelavěl.

„To je pro mě hrozná, opravdu hrozná rána!“ Vypětí a únavy oslabily Sanův nezdolný sklon doufat, že šógun snad projeví soucit. Takže ho nijak nepřekvapilo, že jej všichni ti mrtví zajímají méně než důsledky, které to může mít pro něho.

„Kdo nyní řídí moji vládu?“

„Zbytek z nás, kteří jsme přežili,“ odvětil Sano a v duchu dodal: *Bez sebemenší vaší pomoci*. Hned ale tuto myšlenku potlačil a zavrhl jako nehodnou sebe samého a znevažující šóguna. „Není třeba si dělat starosti, Vaše Excellence.“

HRA S VONNÝM DÝMEM

„Ale vláda byla osekána na kost,“ dal se slyšet Jenobu.

V šogunových očích se zračila panika. „Kdo mě chrání? O kolik vojáků jsem přišel?“

„O víc než tisíc,“ sdělil upřímně Sano, „ale vaše armáda je stále ještě obrovská.“

„Armáda je rozptýlená,“ namítl Jenobu, „protože se pokouší udržet pořádek ve městě.“

Sano pohlédl na Jenobua přivřenýma očima. Snaží se Jenobu svého strýce záměrně vyděsit, aby se na něm šogun stal ještě závislejší?

„Je už hrad opravený?“ chtěl vědět šogun.

„Naneštěstí dosud ne,“ musel přiznat Sano. „Hrad nebyl postaven za den, a proto ho není možné za jediný den ani přestavět.“ Uklidňující tón však tvrdou pravdu jeho slov nijak nezmiřnil.

Možná se Jenobu dokonce snaží přiblížit šogunův pohřeb. Sano byl tak unavený, že už nedokázal jasně myslet.

„Bojím se!“ Šogun se hrbil strachy. „Co kdyby mě něko napadl?“

„Nikdo se vás nechystá napadnout,“ snažil se ho uklidnit Sano, přestože povstání ve skutečnosti bylo jednou z věcí, kterých se vláda obávala. „Nikdo neví přesně, nakolik jste zranitelný. Počet mrtvých představitelů režimu je udržován v tajnosti.“

I když se zdálo, že se šogunovi ulevilo, postěžoval si: „Dvorní astronom mi právě sdělil, že vesmír je něčím popuzený. Přčetl si to v souhvězdích. Tvrdí, že zemětřesení bylo sesláno jako poselství.“ Oči se mu rozšířily a leskl se v nich strach. „Dojde k dalším potížím, to vím určitě!“ Zvrátil se na stupínku na záda, svíjel se v příkrývce jako housenka bource morušového v kokonu a sténal: „Jsem tak nešťastný, cítím, že na mě jde nějaká hrozná nemoc!“

Astrologie byla vážnou záležitostí. Diktátor musí hledat ve hvězdách vysvětlení přírodních katastrof a jiných pohrom. Musí se řídit jejich varováním, které jeho astrolog vykládá tak, že jeho režim není v souladu s vesmírem. Sano to věděl a znepokojovalo ho to, ale jeho trpělivost se přetrhla jako natažené

lano, roztřepené na poslední vlákno. Po patnácti letech nasloučání šógunovu kňourání, po všem tom pečování o něho, snášení nadávek a výhrůžek smrti, byla už tahle šógunova reakce na něho příliš. Poté, co viděl spoušť způsobenou zemětřesením, po vši té dřině, aby dal všechno postupně do pořádku, byl Sano na pokraji výbuchu. Už už otevíral ústa, aby šógunovi vmetl, že se má přestat chovat jako dítě a převzít odpovědnost, aby zemi touto krizí provedl.

Šógun však ukázal na Sana roztřeseným prstem a zaječel: „Vy mně pořád nosíte jen špatné zprávy! Už mám dost těch zlých zvěstí! Jděte a přineste mi nějakou dobrou zprávu!“

„Měl byste už jít,“ přidal se Jenobu. Se zájmem si Sana prohlížel, jako by mu dokázal číst myšlenky. „Co kdybyste provedl inspekci po městě?“

„Ano!“ Šógun se toho nápadu s nadšením chytil. „Dejte se ihned do toho!“

Sanovi se vrátil zdravý rozum. Jasně si uvědomil, co v zápalu zlosti málem provedl – jen krůček jej dělil od toho, aby zahodil svoji čest, nenapravitelně si znepřátelil šóguna a sebe, svoji rodinu i všechny blízké dvořany odsoudil k smrti. Otřesený se zvedl k odchodu.